

ประวัติท้องถิ่น/เชื้อบ้านนามเมือง

สุดใจ สะอาดยิ่ง

อำเภอลำดวน

อำเภอลำดวนเป็นเมืองโบราณที่สำคัญเมืองหนึ่งของจังหวัดสุรินทร์ ปรากฏร่องรอยทางโบราณคดีโบราณวัตถุที่ชัดเจน เช่น มีคูน้ำคันดินล้อมรอบบริเวณชุมชนที่มีสภาพเป็นโคกสูง เดิมเรียกว่า บ้านลำดวน จากคำสัมภาษณ์ คุณพ่อสังข์ สุคันธรัตน์ ข้าราชการบำนาญ ในงานวิจัยของ วิลาศ โพธิสาร ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้เล่าตำนานความเป็นมาของบ้านลำดวน ว่า บ้านลำดวนเดิมมีพื้นที่ยาวรี เรียกว่าโคก ต่อมาเมื่อมีคนมาตั้งบ้านเรือน ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเดิม ยังไม่มีชื่อหมู่บ้าน ในครอบครัว นายม้วนมีลูกสาว ชื่อ พิน เป็นหญิงสาวที่งดงามล้ำลึกไปทั่ว มีความสามารถในการรำรำ วันหนึ่งมีขบวนคาราวานสินค้า จากเขมรต่ำผ่านมา มีเจ้าชายรูปงาม ต้องการหาคู่ครองร่วม ขบวนคาราวานสินค้ามาด้วยกองคาราวานตระเวนแลกเปลี่ยน และขายสินค้ามาจากทางเขาพนมรุ้ง จนถึงหมู่บ้านและพบ นางพินก็เกิดหลงรักกันขึ้น และได้ให้แม่สื่อติดต่อให้ทราบว่า เจ้าชายสนใจและรักนางพิน ในช่วงเวลานั้น พระบิดาของ เจ้าชายเกิดประชวร เจ้าชายทราบข่าวก็เดินทางกลับเขมรต่ำ โดยสัญญา กับนางพินว่า จะยกขบวนชั้นหมากมาสู่ขอตาม ประเพณี ทางหมู่บ้านซึ่งชาวบ้านและครอบครัวนางพินยังไม่ ทราบฐานะของเจ้าชาย เมื่อเจ้าชายกลับถึงนครมพระบิดาได้ สวรรคต เจ้าชายจึงได้รับการสถาปนาเป็นกษัตริย์ และได้จัด ขบวนชั้นหมากมาสู่ขอนางพินไปเป็นพระสนมเอก โดยอำมาตย์ ได้เล่าความจริงให้นายม้วนทราบ ผู้คนในหมู่บ้านต่าง ปลื้มปิติ ยินดี จึงจัดพิธีบายศรีสู่ขวัญนางพิน นางพินดีใจได้ดื่มเหล้าจน เมาและรำรำ ทำให้เกิดอุบัติเหตุหกล้มขาหักไม่สามารถเดินทาง กลับไปพร้อมกับขบวนชั้นหมากได้ นางพินเสียใจมาก และใน ที่สุดก็ตรอมใจตาย ต่อมาหมู่บ้านก็ร้างผู้คนจึงได้ขนานนาม หมู่บ้านว่า “โคกเรื้อมดูล” (เรื้อม = รำ , ดูล = ล้ม) และผู้คน

หลักเมืองอำเภอลำดวน

ทั่วไปก็เรียก ชุมชนนี้ว่า โคกเรือมดูล มาโดยตลอด โคกเรือมดูล ถูกเรียกขานกันอยู่ทั่วไป และต่อมาได้เพี้ยนสำเนียงมาเป็น “ลำดวน” ซึ่งใกล้เคียงกับชื่อดอกไม้ในภาษาไทย ที่มีกลิ่นหอมต่างๆ ที่ในเขตชุมชนนี้ ไม่มีต้นดอกลำดวนอยู่เลย

สภาพอาคารห้องแถวไม้ บ้านโบราณของผู้มีฐานะในอำเภอลำดวน ยังคงอนุรักษ์ไว้เป็นอย่างดี

ต่อมาพ.ศ. ๒๔๑๒ ตรงกับ รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระยาสังฆะขอแยกกุดปะไท ไปตั้งเป็นเมืองศีขรภูมิพลัย พระยาสุรินทร เกรงว่าพระยาสังฆะ จะรวมเอาบ้านลำดวนไว้ด้วย จึงมีใบบอกขอที่ตั้งบ้านลำดวน เป็นเมือง และขอให้พระยาไชยณรงค์ภักดี (นาก) ปลัดเมืองสุรินทร เป็นเจ้าเมือง พระราชทานนามว่า เมืองสุรพินทนิคม ให้ปลัดเมืองสุรินทรเป็นพระสุรพินทนิคม มานุรักษ์ เป็นเจ้าเมือง ต่อมาได้ถูกลดฐานะลงเป็นอำเภอ สุรพินทนิคม และปี พ.ศ. ๒๔๖๐ ก็ถูกลดฐานะลงอีกเป็นตำบลลำดวน กลับมาใช้ชื่อเดิม ขึ้นต่ออำเภอศีขรภูมิ ต่อมาปี ๒๕๑๙ ย้ายมาขึ้นต่ออำเภอสังขะ และได้ยกฐานะขึ้นเป็นกิ่งอำเภอลำดวน ในปี พ.ศ. ๒๕๒๔ และเป็นอำเภอลำดวนจนปัจจุบัน

สภาพทางภูมิศาสตร์ คุน้ำ คัน ดิน ในเขตอำเภอลำดวน